

Indledningen er redigeret af Stine Kylsø Pedersen og Steen Tullberg

Tilsyn ved

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2023

Indledning til

“Herrens Bøn ‘Fadervor.’ [Den christelige Børnelærdom, 1. udgave, 4. artikel]”

ved Anders Holm

Indhold

- 1 Oversigt over artiklerne i *Kirkelig Samler*
- 2 Indhold
- 3 Anden udgave
- 4 Anvendt litteratur

1 Oversigt over artiklerne i *Kirkelig Samler*

“Herrens Bøn ‘Fadervor.’” er den fjerde af 21 artikler, som Grundtvig skrev i *Kirkelig Samler* i årene 1855-1861. En oversigt over disse vises nedenfor, og indledningen til hver af dem fås ved at klikke på de respektive links.

[“Om vor tredie Troes-Artikel”](#)

[“Om den Christelige Børnelærdom”](#)

[“Den Christelige Daabspagt”](#)

“Herrens Bøn ‘Fadervor.’”

[“Det Ny Testamentes Christendom!”](#)

[“Forsagelsen i Daabs-Pagten”](#)

[“Den apostelige Troes-Bekjendelse i den christelige Daabspagt”](#)

[“De syv Sakramenter”](#)

[“De christelige Livstegn”](#)

[“Det christelige, aandelige og evige Liv”](#)

[“Det medfødte og det gienfødte Menneskeliv”](#)

[“Ordet og Troen efter Christi egen Lærdom”](#)

[“Det christelige Ægteskab”](#)

[“Tro og Haab og Kjærlighed”](#)

[“Den guddommelige Treenighed”](#)

[“Skriftemaal og Altergang”](#)

[“Præste-Frihed i Folke-Kirken”](#)

[“Den christne Tro og den christelige Lærdom”](#)

[“Menneske-Historien og Bibel-Historien hos Jøderne og de Christne”](#)

[“Hænderne og Røsten i Rom og Jerusalem”](#)

[“Det evige Livs-Ord af Vorherres egen Mund til Menigheden”](#)

2 Indhold

“Herrens Bøn ‘Fadervor.’” udkom i oktober 1855. I denne som i de foregående artikler (se [oversigten i afsnit 1](#)) står Guds handle i menighedens midte centralt: Selv om bønner handler om de døbtes liv som kristne, betoner Grundtvig, at fadervor bliver givet i dåben, og at den kristnes forhold til Gud som Fader har sin grund i dåbsnåden.

Grundtvig indleder artiklen med at gøre opmærksom på, at Jesu bøn fadervor har været anset som så selvfølgelig en del af den kristelige børnelærdom, at man nærmest har glemt at lægge sig den på hjerte og oplyse herom. Dette har været til stor skade, da ingen uden fadervor vil kunne opnå vished om at være Guds barn. Man må bede det og kunne det udenad, som Luther har indskærpet. Men det er også vigtigt at gøre sig klart, at man som kristen har modtaget bønner af hans egen mund (Matt 6,9-13) og dermed har fået magt til at være Guds børn. Dette kan dog kun være tilfældet, når fadervor hører tæt sammen med dåben efter Herrens egen indstiftelse. Pointen er, at Herren selv ved dåben udstyrer mennesker med magt til at bede som Guds børn (289-290).

Et hovedtema i artiklen er, at ingen oprigtigt kan kalde himlens og jordens skaber “vor Fader”, med mindre vedkommende føler det. Apostlen Paulus siger (Rom 8,15-16), at vi har fået den “*sønlig Udkaarelses Aand*” (290), som gør, at vi kan råbe Abba, fader. Derfor er fadervor “et *guddommeligt Pant* paa vor *Gjenfødsel* i Daaben til *Guds Børn*, da *Fadervor*, som en *Bøn*, kun passer i Guds Børns Mund og kan kun i deres Mund og Hjerte være Sandhed” (291). Fadervor er et kraftbevis på, at vi er Guds børn.

Grundtvig gør i artiklen opmærksom på, at når de gamle præster om søndagen efter kirkebønnen sagde, at alt andet, som vi har at bede om, er indesluttet i fadervor, var det måske nok velment og opbyggeligt. Men det var ikke helt korrekt, da alt faktisk allerede er guddommeligt indeholdt og udtrykt i den enbårne Søns egen fuldkomne bøn (Grundtvig mener hermed formentlig fadervor). Heraf skal der ikke sluttes, at andre bønner ikke er tilladt, “thi *Evangeliet er ingen Lov*“ (292). Man skal blot forstå, at fadervor indeholder og udtrykker alt, hvad Guds børn altid og allevegne har at bede om. Det betyder, at enhver anden bøn, man beder af skrøbelighed, kun er kristelig, for så vidt den kan sammensmelte med eller lader sig forbinde med fadervor. Jo længere man beder den, des lysere bliver dens indhold, så at alle andre bønner blegner (292-294).

Grundtvig gør yderligere rede for, at vigtigheden af at føle sig som Guds barn hænger sammen med, at Guds faderlighed svæver over bønnen. Dette (med faderligheden) har man dog taget let på, selv efter Luthers dage. Man har ikke engang lagt mærke til, hævder Grundtvig, hvad det betyder, at man i bønnerne om, at Guds navn helliges, at riget må komme, og at hans vilje må ske på jorden og i himlen, beder om noget, der tilhører Faderen. Både bevidstheden om at være et Guds barn og indsigten i, at der bedes om noget, der hører Faderen til og at føle det, er af største vigtighed (294-295).

Grundtvig begrundet i en længere passage vigtigheden af at begynde med Guds navn, rige og vilje i stedet for vort daglige brød og syndernes forladelse, og når frem til, at man først må bede om det, hvorpå vores evige salighed (frelsen) beror, og dernæst føje til, hvad man trænger til i dag og i morgen, mens timeglasset rinder, altså her på jorden (295-296).

I en anden passage gør Grundtvig rede for, at ligesom det ene og alene er Guds faderlighed, der kan meddele (dvs. skænke) os viljen til at bede fadervor, er det kun Jesu navn, der kan meddele os magten dertil og til at være Guds børn. Det er hans overbevisning, at det forhold, at Kristus er Søn og dermed Guds barn, er forudsætningen for, at vi kan blive Guds børn, og grunden til, at vi kan kalde Gud for Fader. I bønnen smelter den bedende sammen med Sønnen, mener han: Når vi beder fadervor i Jesu navn, må vi bede det på hans vegne, ligesom han beder på vores vegne – altså i følelsen af vor enhed med ham, i troen, som skænkes ved Helligånden (297-298).

I forlængelse heraf gør Grundtvig i slutningen af artiklen opmærksom på, at hvor meget der end er at sige om den “Himmel-Stige” (299), Herrens bøn fadervor er, når den modtages af Herrens mund og oplives og oplyses af hans ånd, så må det aldrig glemmes, at vi ikke på skrift kan udsige et eneste ord af Guds livskraft og ånd. Det er med pennen kun muligt at pege på den mund, hvorfra gudsordet udgår, og det hjerte, hvori det ved troen går ind og fæster bolig (dvs. tager ophold). Det må tilmed huskes, at dette fingerpeg kun er dem til oplysning, som har et opladt øje for det store lys, der er oprundet over os (altså kun de allerede troende) (299-300).

3 Anden udgave

I 1868 udkom “Herrens Bøn ‘Fadervor.’” og de øvrige artikler fra *Kirkelig Samler* i den samlede bogudgave, *Den christelige Børnelærdom*, kaldet “Anden Udgave”. En generel indledning til andenudgaven kan tilgås ved at klikke [her](#).

4 Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1868) *Den christelige Børnelærdom, betragtet af Nik. Fred. Sev. Grundtvig. Anden Udgave, optrykt efter “Kirkelig Samler”*. København.